

Biz muhabbet fedaileriyiz, husumete vaktimiz yoktur

Bediüzzaman Said Nursi

Aziz kardeşlerim,

Bizim vazifemiz müsbet hareket etmektir. Menfi hareket değildir. Rıza-yı İlâhiye göre sırf hizmet-i imaniyeyi yapmaktır, vazife-i İlâhiyeye karışmamaktır. Bizler âsâyîşi muhafazayı netice veren müsbet iman hizmeti içinde herbir sıkıntıya karşı sabırla, şükürle mükellefiz.

.....

Asıl mesele bu zamanın cihad-ı mânevîsidir. Mânevî tahribatına karşı sed çekmektir. Bununla dahilî âsâyîşe bütün kuvvetimizle yardım etmektir.

Evet, mesleğimizde kuvvet var. Fakat bu kuvvet, âsâyîşi muhafaza etmek içindir. وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى (Hiçbir günahkar başkasının günahını yüklenemez. (En'am Suresi: 164.)) düsturu ile-ki "Bir cânî yüzünden onun kardeşi, hane-danı, çoluk-çocuğu mesul olamaz"-işte bunun içindir ki, bütün hayatımda bütün kuvvetimle âsâyîşi muhafazaya çalışmışım. Bu kuvvet dahile karşı değil, ancak hâricî tecavüze karşı istimal edilebilir.

.....

Dâhildeki hareket, müsbet bir şekilde mânevî tahribata karşı mânevî, ihlâs sırrıyla hareket etmektir. Hariçteki cihad başka, dahildeki cihad başkadır. Şimdi milyonlar hakikî talebeleri Cenab-ı Hak bana vermiş. Biz bütün kuvvetimizle dahilde ancak âsâyîşi muhafaza için müsbet hareket edeceğiz. Bu zamanda dahil ve hariçteki cihad-ı mâneviyedeki fark pek azımdır.

.....

Risale-i
Nur, beşeri
anarşistlikten
kurtarmaya
bir derece
vesile olduğu
gibi, İslâmın
iki kahraman
kardeşi olan
Türk ve Arabı
birleştirmeye,
bu Kur'an'ın
kanun-u
esasilerini
neşretmeye
vesile olduğunu
düşmanlar da
tasdik ediyorlar.

Üçüncü mesele: Şimdi küfr-ü mutlak, öyle cehennem-i mânevî neşrine çalışıyor ki, kâinatta hiçbir kâfir ona yanaşmamak lâzım geliyor. Kur'an'ın "rahmeten lil'âlemîn" olduğunun bir sırrı budur ki: Nasıl Müslümanlara rahmettir; âhirete iman, Allah'a iman ihtimalini vermesiyle de, bütün dinsizlere ve bütün âleme ve nev-i beşere rahmet olmasına bir nükte, bir işaretir ki, o mânevî cehennemden dünyada da onları bir derece kurtarmış. Halbuki şimdi fen ve felsefenin dalâlet kısmı, yani Kur'an'la barışmayan, yoldan çıkmış, Kur'an'a muhalefet eden kısmı, küfr-ü mutlakı komünistler tarzında neşre başladılar. Komünistlik perdesinde anarşistliği netice verecek bir surette münafıklar, zındıklar vasıtasıyla ve bazı müfrit dinsiz siyasetçiler vasıtasıyla neşir ile aşılarmaya başlandığı için, şimdiki hayat, dinsiz olarak kabil değildir, yaşamaz. "Dinsiz bir millet yaşamaz" hükmü bu noktaya işarettir. Küfr-ü mutlak olduğu zaman, hakikat-i halde yaşanmaz. Onun için, Kur'an-ı Hakîm, bu asırda bir mucize-i mâneviyesi olarak Risale-i Nur şakirtlerine bu dersi vermiş ki, küfr-ü mutlaka, anarşistliğe karşı sed çeksin. Hem çekmiş. Evet Çin'i, hem yarı Avrupayı ve Balkanları istilâ eden bu cereyana karşı bizi muhafaza eden Kur'an-ı Hakîmin bu dersidir ki, o hücumla karşı sed çekmiş, bu suretle o tehlikeye karşı çare bulmuştur.

Demek bir Müslüman mümkün değil, başka bir dine girip, ya Hristiyan ve Yahudi, hususan bolşevik gibi olmak... Çünkü, bir İsevi, Müslüman olsa, İsa Aleyhisselâmı daha ziyade sever. Bir Müsevî, Müslüman olsa, Mûsâ Aleyhisselâmı daha ziyade sever. Fakat bir Müslüman, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmin zincirinden çıksa, dinini bıraksa, daha hiçbir dine girmez, anarşist olur; ruhunda kemâlâta medar hiçbir hâlet kalmaz. Vicdanı tefessüh eder, hayat-ı içtimaiyeye bir zehir olur.

.....
Risale-i Nur, beşeri anarşistlikten kurtarmaya bir derece vesile olduğu gibi, İslâmın iki kahraman kardeşi olan Türk ve Arabı birleştirmeye, bu Kur'an'ın kanun-u esasilerini neşretmeye vesile olduğunu düşmanlar da tasdik ediyorlar.

.....
Kardeşlerim, hastalığım pek şiddetli; belki pek yakında öleceğim ve yahut bütün bütün konuşmaktan-bazan men olduğum gibi-men edileceğim. Onun için benim Nur âhiret kardeşlerim, "ehvenüşşer" deyip bazı biçare yanlışların hatâlarına hücum etmesinler. Daima müsbet hareket etsinler. Menfî hareket vazifemiz değil... Çünkü dahilde hareket menfice olmaz. Madem siyasetçilerin bir kısmı Risale-i Nur'a zarar vermiyor, az müsaadekârdır; "ehvenüşşer" olarak bakınız. Daha "âzamüşşer"den kurtulmak için, onlara zararınız dokunmasın, onlara faydanız dokunsun.

Hem dahildeki cihad-ı mânevî, mânevî tahribata karşı çalışmaktır ki, maddî değil, mânevî hizmetler lâzımdır. Onun için, ehl-i siyasete karışmadığımız gibi, ehl-i siyaset de bizimle meşgul olmaya hiçbir hakları yok...

Emirdağ Lahikası, s. 455-460

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Şimdiye kadar gizli münafıklar Risale-i Nur a kanunla, adliye ile ve asayiş ve idare noktasından hükümetin bazı erkanını iğfal edip tecavüz ediyorlardı. Biz, müsbet hareket ettiğimiz için, mecburiyet olduğu zaman teda-

fii vaziyetinde idik. Şimdi planları akim kaldı. Bilakis tecavüzleri Risale-i Nur'un dairesini genişlettirdi. Bu defa yeni hurufla Asa-yı Musa yı tab etmek niyetimiz, ihtiyarımız olmadığı halde, tecavüz vaziyeti Risale-i Nur a veriliyor gibidir. Bu hadisenin ehemmiyetli bir hikmeti şu olmak gerektir:

Risale-i Nur, bu mübarek vatanın manevi bir halaskarı olmak cihetiyle, şimdi iki dehşetli manevi belayı def etmek için matbuat alemiyle tezahüre başlamak, ders vermek zamanı geldi veya gelecek gibidir zannederim.

O dehşetli beladan birisi: Hıristiyan dinini mağlup eden ve anarşiliği yetiştiren şimalde çıkan dehşetli dinsizlik cereyanı, bu vatanı manevi istilasına karşı Risale-i Nur, sedd-i Zülkarneyn gibi bir sedd-i Kur'âni vazifesini görebilir ve alem-i İslamın bu mübarek vatanın ahalisine karşı pek şiddetli itiraz ve ithamlarını izale etmek için matbuat lisanıyla konuşmak lazım gelmiş diye kalbime ihtar edildi.

Emirdağ Lahikası s. 90

..... 'Ümmetimin ihtilâfı rahmettir' hadisi...

Câ-yı dikkat bir hadise: Bir zaman, bu garazkârâne tarafgirlik neticesi olarak gördüm ki, mütedeyyin bir ehl-i ilim, fikr-i siyasîsine muhâlif bir âlim-i salihî, tekfir derecesinde tezyif etti. Ve kendi fikrinde olan bir münafığı, hürmetkârâne medhetti. İşte, siyasetin bu fena neticelerinden ürktüm, -أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ- Şeytandan ve siyasetten Allah'a sığınırım.- dedim, o zamandan beri hayat-ı siyasiyeden çekildim.

Beşinci Vecih

Hayat-ı içtimaiyece, inat ve tarafgirlik gayet muzır olduğunu beyan eder.

Eğer denilse: "Hadiste, اِخْتِلَافُ أُمَّتِي رَحْمَةٌ - Ümmetimin ihtilâfı rahmettir - denilmiş. İhtilâf ise tarafgirliği iktiza ediyor.

"Hem tarafgirlik marazı, mazlum avâmı, zalim havassın şerrinden kurtarıyor. Çünkü bir kasabanın ve bir köyün havassı ittifak etseler, mazlum avâmı ezerler. Tarafgirlik olsa, mazlum bir tarafa iltica eder, kendisini kurtarır. "Hem tesadüm-ü efkârdan ve tehâlûf-ü ukulden hakikat tamamıyla tezahür eder."

Elcevap:

Birinci suale deriz ki: Hadisteki ihtilâf ise, müsbet ihtilâftır. Yani, herbiri kendi mesleğinin tamir ve revâcına sa'y eder. Başkasının tahrip ve iptaline değil, belki tekmil ve ıslahına çalışır. Amma menfi ihtilâf ise-ki garazkârâne, adâvetkârâne birbirinin tahribine çalışmaktır-hadisin nazarında merduttur. Çünkü birbiriyle boğuşanlar müsbet hareket edemezler. (Mektubat s. 258)

Ey kardeşlerim! Eğer ehl-i dünyanın dalkavukları ve ehl-i dalâletin münafıkları, sizi, insaniyetin şu zayıf damarı olan tamah yüzünden yakalasalar, geçen hakikati düşünüp, bu fakir kardeşinizi numune-i imtisal ediniz. Sizi bütün kuvvetimle temin ederim ki, kanaat ve iktisat, maaştan ziyade sizin hayatınızı idame ve rızkınızı temin eder. Bahusus size verilen o gayr-ı meşru para, sizden, ona mukabil bin kat fazla fiyat isteyecek. Hem her saati size ebedî bir hazineyi açabilir olan hizmet-i Kur'âniyeye sed çekebilir veya fütur verir. Bu öyle bir zarar ve boşluktur ki, her ay binler maaş verilse, yerini dolduramaz.

*Müsbet ihtilâftır.
Yani, herbiri kendi
mesleğinin tamir
ve revâcına sa'y
eder. Başkasının
tahrip ve iptaline
değil, belki tekmil
ve ıslahına çalışır.*

*Daire-i İslâmiyet
içinde, hangi
meşrepte olursa
olsun, medar-ı
muhabbet ve
uhuvvet ve
ittifak olacak çok
rabıta-i vahdet
bulunduğunu
düşünüp ittifak
ederek*

İhtar:

Ehl-i dalâlet, Kur'ân-ı Hakîmden alıp neşrettiğimiz hakaik-i imaniye ve Kur'âniyeye karşı müdafaa ve mukabele elinden gelmediği için, münafıkane ve desisekârâne iğfal ve hile dâmını (tuzağını) istimal ediyor. Dostlarımı hubb-u cah, tamah ve havf ile aldatmak ve beni bazı isnâdatla çürütmek istiyorlar. Biz, kudsi hizmetimizde daima müsbet hareket ediyoruz. Fakat, maatteessüf, herbir emr-i hayırda bulunan mânileri def etmek vazifesi, bizi bazen menfi harekete sevk ediyor. İşte, bunun içindir ki, ehl-i nifakın hilekârâne propagandasına karşı, kardeşlerimi sabık üç nokta ile ikaz ediyorum, onlara gelen hücumu def'e çalışıyorum. (Mektubat s. 407)

İhtilaf ve rekabetin vahim

neticelerinden korunmak için dokuz emir

Ehl-i dalâletin zilletindendir ittifakları; ehl-i hidayet in izzetindendir ihtilâfları. Yani, ehl-i gaflet olan ehl-i dünya ve ehl-i dalâlet, hak ve hakikate istinad etmedikleri için, zayıf ve zelildirler. Tezellül için, kuvvet almaya muhtaçtırlar. Bu ihtiyaçtan, başkasının muavenet ve ittifakına samimî yapışırlar. Hattâ, meslekleri dalâlet ise de, yine ittifakı muhafaza ederler. Adeta o haksızlıkta bir hakperestlik, o dalâlette bir ihlâs, o dinsizlikte dinsizdârâne bir taassup ve o nifakta bir vifak yaparlar, muvaffak olurlar. Çünkü samimî bir ihlâs, şerde dahi olsa neticesiz kalmaz. Evet, ihlâs ile kim ne isterse Allah verir.

Amma ehl-i hidayet ve diyanet ve ehl-i ilim ve tarikat, hak ve hakikate istinad ettikleri için ve herbiri bizzat tarik-i hakta yalnız Rabbini düşü-nüp tevfiğine itimad ederek gittiklerinden, mâ-nen o meslekten gelen izzetleri var. Zaaf hissetti-ği vakit, insanların yerine Rabbine müracaat eder, medet Ondan ister. Meşreplerin ihtilâfıyla, zâhir-i meşrebine muhalif olana karşı muavenet ihtiyacını tam hissetmiyor, ittifaka ihtiyacını göremiyor. Belki hodgâmlık ve enâniyet varsa, kendini haklı ve muhalifini haksız tevehhüm ederek, ittifak ve muhabbet yerine, ihtilâf ve re-kabet ortaya girer. İhlâsı kaçıır, vazifesi zîr ü ze-ber olur.

İşte bu müthiş sebebin verdiği vahîm neticeleri görmemenin yegâne çaresi, Dokuz Emirdir. 1. Müsbet hareket etmektir ki, yani, kendi mes-leğinin muhabbetiyle hareket etmek. Başka mes-leklerin adâveti ve başkalarının tenkisi, onun fık-rine ve ilmine müdahale etmesin, onlarla meşgul olmasın.

2. Belki, daire-i İslâmiyet içinde, hangi meşrepte olursa olsun, medar-ı muhabbet ve uhuvvet ve ittifak olacak çok rabıta-i vahdet bulunduğunu düşünüp ittifak ederek,

3. Ve haklı her meslek sahibinin, başkasının mesleğine ilişmemek cihe-tinde hakkı ise, "Mesleğim haktır," yahut "daha güzeldir" diyebilir. Yoksa, başkasının mesleğinin haksızlığını veya çirkinliğini ima eden "Hak yalnız benim mesleğimdir" veyahut "Güzel benim meşrebimdir" diyemez olan in-saf düsturunu rehber etmek,

4. Ve ehl-i hakla ittifak, tevfik-i İlâhînin bir sebebi ve diyanetteki izzetin bir medarı olduğunu düşünmekle,

5. Hem ehl-i dalâlet ve haksızlık, tesanüd sebebiyle, cemaat suretin-

deki kuvvetli bir şahs-ı mânevînin dehâsıyla hücumu zamanında, o şahs-ı mânevîye karşı, en kuvvetli ferdî olan mukavemetin mağlûp düştüğünü anlayıp, ehl-i hak tarafındaki ittifak ile bir şahs-ı mânevî çıkarıp, o müthiş şahs-ı mânevî-i dalâlete karşı hakkaniyeti muhafaza ettirmek,

6. Ve hakkı, bâtılın savletinden kurtarmak için,

7. Nefsini ve enâniyetini,

8 . Ve yanlış düşündüğü izzetini,

9. Ve ehemmiyetsiz, rekabetkârâne hissiyatını terk etmekle ihlâsı kazandır, vazifesini hakkıyla ifa eder. (Lemalar, s. 154)

Ve sizi iğfal eden ve adliyei şaşırtan ve hükümeti bizimle vatana ve millete zararlı bir surette meşgul eyleyen muarızlarımız olan zındıklar ve münafiklar, istibdad-ı mutlaka “cumhuriyet” nâmı vermekle, irtidad-ı mutlakı rejim altına almakla, sefahet-i mutlaka “medeniyet” ismi vermekle, cebr-i keyfi-i küfriye “kanun” ismini takmakla hem sizi iğfal, hem hükümeti işgal, hem bizi perişan ederek, hâkimiyet-i İslâmiyeye ve millete ve vatana ecnebi hesabına darbeler vuruyorlar. (Şualar, 256)

.....

Hayat-ı içtimaiyenin bir temel taşı...

Son Sözün bir kısmı

Efendiler,

Şimdiki hayat-ı içtimaiyei bilemediğimden, makam-ı iddianın gidişatına göre, sizce musammem mahkûmiyetimize bir bahane olmak için, pek musırrâne ileri sürdüğünüz cemiyetçilik ithamına karşı pek çok katı cevaplarımızı Ankara ehl-i vukufunun dahi müttefikan tasdikleriyle beraber, bu derece bu noktada ısrarınıza çok hayret ve taaccüpte bulunurken kalbime bu mânâ geldi:

Madem, hayat-ı içtimaiyenin bir temel taşı; ve fitrat-ı beşeriyenin bir hâcet-i zaruriyesi; ve aile hayatından tâ kabile ve millet ve İslâmiyet ve insaniyet hayatına kadar en lüzumlu ve kuvvetli râbıtâ; ve her insanın kâinatda gördüğü ve tek başına mukabele edemediği medâr-ı zarar ve hayret ve insanî ve İslâmî vazifelerin ifasına mâni maddî ve mânevî esbabın tehacümatına karşı bir nokta-i istinat ve medar-ı tesellî olan dostluk ve kardeşâne cemaat ve toplanmak ve samimâne uhrevî cemiyet ve uhuvvet, hem siyasî cephesi olmadığı halde ve bilhassa hem dünya, hem din, hem âhîret saadetlerine katî vesile olarak iman ve Kur’ân dersinde hâlis bir dostluk ve hakikat yolunda bir arkadaşlık ve vatanına ve milletine zararlı şeylere karşı bir tesanüt taşıyan Risale-i Nur şakirtlerinin pek çok takdir ve tahsine şâyân ders-i imanda toplanmalarına, “cemiyet-i siyasiye” nâmını verenler, elbette ve herhalde, ya gayet fena bir surette aldanmış veya gayet gaddar bir anarşisttir ki, hem insaniyete vahşiyâne düşmanlık eder, hem İslâmiyete nemrudâne adâvet eder, hem hayat-ı içtimaiyeye anarşiliğin en bozuk ve mütereddî tavriyla husumet eder ve bu vatana ve millete ve hâkimiyet-i İslâmiyeye ve dinî mukaddesata karşı mürtedâne, mütemerridâne, anûdâne mücadele eder. Veya ecnebî hesabına bu milletin can damarını kesmeye ve bozmaya çalışan el-hannâs bir zındıktır ki, hükümeti iğfal ve adliyei şaşırtır, tâ o şeytanlara, firavunlara, anarşistlere karşı şimdiye kadar istimal

Hükümeti bizimle
vatana ve millete
zararlı bir surette
meşgul eyleyen
muarızlarımız
olan zındıklar
ve münafiklar,
istibdad-ı mutlaka
“cumhuriyet”
nâmı vermekle,
irtidad-ı
mutlakı rejim
altına almakla,
sefahet-i mutlaka
“medeniyet”
ismi vermekle,
cebr-i keyfi-i
küfriye “kanun”
ismini takmakla
hem sizi iğfal,
hem hükümeti
işgal, hem bizi
perişan ederek,
hâkimiyet-i
İslâmiyeye
ve millete ve
vatana ecnebi
hesabına darbeler
vuruyorlar.
(Şualar, 256)

Mü'minlerde
nifak ve şikak,
kin ve adavete
sebebiyet veren
tarafgirlik ve inat
ve haset, hakikatçe
ve hikmetçe
ve insaniyet-i
kübra olan
İslâmiyetçe ve
hayat-ı şahsiyece
ve hayat-ı
içtimaiyece
ve hayat-ı
maneviyece çirkin
ve merduttur,
muzır ve
zulümdür ve
hayat-ı beşeriye
için zehirdir.

ettiğimiz mânevî silâhlarımızı, kardeşlerimize ve vatanımıza çevirsin veya kırdırsın.

Mevkuf Said Nursî (Şualar, 257)

Sevgi, dostluk ve kardeşlik duygusu

Mü'minlerde nifak ve şikak, kin ve adavete sebebiyet veren tarafgirlik ve inat ve haset, hakikatçe ve hikmetçe ve insaniyet-i kübra olan İslâmiyetçe ve hayat-ı şahsiyece ve hayat-ı içtimaiyece ve hayat-ı maneviyece çirkin ve merduttur, muzır ve zulümdür ve hayat-ı beşeriye için zehirdir.

Şu hakikatin gayet çok vücuhundan altı veçhini beyan ederiz.

Birinci Vecih

Hakikat nazarında zulümdür.

Ey mü'mine kin ve adavet besleyen insafsız adam! Nasıl ki, sen bir gemide veya bir hanede bulunsan, seninle beraber dokuz masum ile bir canı var. O gemiyi gark ve o haneyi ihrak etmeye çalışan bir adamın ne derece zulmettiğini bilirsin. Ve zalimliğini, semavata işittirecek derecede bağırıcaksın. Hattâ birtek masum, dokuz canı olsa, yine o gemi hiçbir kanun-u adaletle batırılmaz.

Aynen öyle de, sen, bir hane-i Rabbaniye ve bir sefine-i İlâhiye olan bir mü'minin vücudunda, iman ve İslâmiyet ve komşuluk gibi, dokuz değil, belki yirmi sıfat-ı masume varken, sana muzır olan ve hoşuna gitmeyen bir canı sıfatı yüzünden ona kin ve adavet bağlamakla o hane-i maneviye-i vücudun manen gark ve ihrakına, tahrip ve batmasına teşebbüs veya arzu etmen, onun gibi şenî ve gaddar bir zulümdür.

İkinci Vecih

Hem hikmet nazarında dahi zulümdür. Zira malûmdur ki, adavet ve muhabbet, nur ve zulmet gibi zıttırlar. İkisi, mana-yı hakikîsinde olarak beraber cem olamazlar.

Eğer muhabbet, kendi esbabının rüchaniyetine göre bir kalpte hakikî bulunsa, o vakit adavet mecazî olur, acımak suretine inkılâp eder. Evet, mü'min, kardeşini sever ve sevmeli. Fakat fenalığı için yalnız acır. Tahakkümle değil, belki lütufla ıslahına çalışır. Onun için, nass-ı hadisle, "Üç günden fazla mü'min mü'mine küsüp kat-ı mükâleme etmeyecek." Eğer esbab-ı adavet galebe çalıp, adavet, hakikatiyle bir kalpte bulunsa, o vakit muhabbet mecazî olur, tasannu ve temellük suretine girer.

Ey insafsız adam! Şimdi bak ki, mü'min kardeşine kin ve adavet ne kadar zulümdür. Çünkü, nasıl ki sen âdi, küçük taşları Kâbe'den daha ehemmiyetli ve Cebel-i Uhud'dan daha büyük desen, çirkin bir akılsızlık edersin. Aynen öyle de, Kâbe hürmetinde olan iman ve Cebel-i Uhud azametinde olan İslâmiyet gibi çok evsaf-ı İslâmiye muhabbeti ve ittifakı istediği hâlde, mü'mine karşı adavete sebebiyet veren ve âdi taşlar hükmünde olan bazı kusurâtı iman ve İslâmiyete tercih etmek, o derece insafsızlık ve akılsızlık ve pek büyük bir zulüm olduğunu, aklın varsa anlarsın.

Evet, tevhid-i imanî, elbette tevhid-i kulûbu ister. Ve vahdet-i itikat dahi, vahdet-i içtimaiyeyi iktiza eder.

Evet, inkâr edemezsin ki, sen bir adamla beraber bir taburda bulunmakla, o adama karşı dostâne bir rabıta anlarsın; ve bir kumandanın emri altında beraber bulunduğunuzdan, arkadaşâne bir alâka telâkki edersin. Ve bir memlekette beraber bulunmakla, uhuvvetkârâne bir münasebet hissedersin. Halbuki, imanın verdiği nur ve şuurla ve sana gösterdiği ve bildirdiği esma-i İlâhiye adedince vahdet alâkaları ve ittifak rabitaları ve uhuvvet münasebetleri var.

Meselâ, her ikinizin Hâlıkınız bir, Mâlikiniz bir, Mâbudunuz bir, Râzıkınız bir, bir, bir; bine kadar bir, bir.

Hem Peygamberiniz bir, dininiz bir, kıbleniz bir, bir, bir, yüze kadar bir, bir.

Sonra köyünüz bir, devletiniz bir, memleketiniz bir, ona kadar bir, bir.

Bu kadar bir birler vahdet ve tevhidi, vifak ve ittifakı, muhabbet ve uhuvveti iktiza ettiği ve kâinatı ve küreleri birbirine bağlayacak manevî zincirler bulundukları hâlde, şikak ve nifaka, kin ve adavete sebebiyet veren örümcek ağı gibi ehemmiyetsiz ve sebatsız şeyleri tercih edip mü'mine karşı hakikî adavet etmek ve kin bağlamak, ne kadar o rabıta-i vahdete bir hürmetsizlik ve o esbab-ı muhabbete karşı bir istihfaf ve o münasebat-ı uhuvvete karşı ne derece bir zulüm ve i'tisaf olduğunu, kalbin ölmemişse, aklın sönmemişse anlarsın.

Üçüncü Vecih

Adalet-i mahzayı ifade eden **وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ** (Hiçbir günahkâr başkasının günahını yüklenmez. En'âm Sûresi, 6:164.) sırrına göre, bir mü'minde bulunan câni bir sıfat yüzünden, sair masum sıfatlarını mahkûm etmek hükmünde olan adavet ve kin bağlamak, ne derece hadsiz bir zulüm olduğunu; ve bahusus bir mü'minin fena bir sıfatından darılıp, küsüp, o mü'minin akrabasına adavetini teşmil etmek,

وَعَيْنُ الرِّضَاعِ كُلِّ عَيْنٍ كَلِيلَةٌ ۝ وَلَكِنَّ عَيْنَ الشَّحْطِ تُبْدِي الْمَسَاوِيَا
إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ

(“Muhakkak ki insan çok zalimdir.” İbrahim Sûresi, 14:34) siga-i mübalâğa ile gayet azim bir zulüm ettiğini, hakikat ve şeriat ve hikmet-i İslâmiye sana ihtar ettiği hâlde, nasıl kendini haklı bulursun, “Benim hakkım var” dersin?

Hakikat nazarında sebab-i adavet ve şer olan fenalıklar, şer ve toprak gibi kesiftir; başkasına sirayet ve in'ikâs etmemek gerektir. Başkası ondan ders alıp şer işlese, o başka meseledir. Muhabbetin esbabı olan iyilikler, muhabbet gibi nurdur; sirayet ve in'ikâs etmek, şe'nidir. Ve ondandır ki, “Dostun dostu dosttur” sözü durub-u emsal sırasına geçmiştir. Hem onun içindir ki, “Bir göz hatırı için çok gözler sevilir” sözü umumun lisanında gezer.

İşte ey insafsız adam! Hakikat böyle gördüğü hâlde, sevmediğin bir adamın sevimli, masum bir kardeşine ve taallûkatına adavet etmek ne kadar hilâf-ı hakikat olduğunu, hakikatbîn isen anlarsın.

her ikinizin
Hâlıkınız bir,
Mâlikiniz bir,
Mâbudunuz bir,
Râzıkınız bir, bir,
bir; bine kadar
bir, bir.
Hem
Peygamberiniz
bir, dininiz bir,
kıbleniz bir, bir,
bir, yüze kadar
bir, bir.
Sonra köyünüz
bir, devletiniz bir,
memleketiniz bir,
ona kadar bir, bir.

enin üzerine
haktır ki, her
söylediğin hak
olsun. Fakat her
hakkı söylemeye
senin hakkın
yoktur. Her
dediğin doğru
olmalı; fakat her
doğruyu demek
doğru değildir.

Dördüncü Vecih

إِذَا أَنْتَ أَكْرَمْتَ الْكَرِيمَ مَلَكْتَهُ ۝ وَإِنْ أَنْتَ أَكْرَمْتَ الْبَيْمَ مَرَّكَ Hayat-1 şahsiye nazarında dahi zulümdür. Şu Dördüncü Vecihin esası olarak birkaç düsturu dinle:

Birincisi: Sen mesleğini ve efkârını hak bildiğin vakit, “Mesleğim haktır veya daha güzeldir” demeye hakkın var. Fakat “Yalnız hak benim mesleğimdir” demeye hakkın yoktur.

وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغُومِ مَرُّوا كِرَامًا ۝ وَإِنْ تَعَفَّوْا وَتَصَفَّحُوا وَتَخَفَّرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

(“Rıza gözü, ayıplara karşı kördür. Kem göz ise kusurları araştırır.” Ali Mâverdi, Edebü'd-Dünyâ ve'd-Dîn, s. 10; Divânü's-Şâfi, s. 91.) sırrınca, insafsız nazarın ve düşkün fikrin hakem olamaz, başkasının mesleğini butlan ile mahkûm edemez.

İkinci düstur: Senin üzerine haktır ki, her söylediğin hak olsun. Fakat her hakkı söylemeye senin hakkın yoktur. Her dediğin doğru olmalı; fakat her doğruyu demek doğru değildir. Zira senin gibi niyeti hâlis olmayan bir adam, nasihati bazen damara dokundurur, aksülamel yapar.

Üçüncü Düstur: Adavet etmek istersen, kalbindeki adavete adavet et, onun ref'ine çalış. Hem en ziyade sana zarar veren nefs-i emmârene ve heva-i nefsin adavet et, ıslahına çalış. O muzır nefsin hatırı için mü'minlere adavet etme. Eğer düşmanlık etmek istersen, kâfırlar, zındıklar çoktur; onlara adavet et. Evet, nasıl ki muhabbet sıfatı muhabbete lâyıktır. Öyle de, adavet hasleti, her şeyden evvel kendisi adavete lâyıktır.

Eğer hasmını mağlûp etmek istersen, fenalığına karşı iyilikle mukabele et. Çünkü, eğer fenalıkla mukabele edersen, husumet tezayüt eder. Zahirîen mağlûp bile olsa, kalben kin bağlar, adaveti idame eder. Eğer iyilikle mukabele etsen, nedamet eder, sana dost olur.

(İyi ve izzetli birine iyilik edersen, onu elde edersin. Kötü birine iyilik edersen, o daha da azar.)(Bu beyit Mütenebbi'ye aittir. Bkz. el-Örfü't-Tayyib fî Şerhi Dîvânî't-Tayyib, s. 387.) hükmünce, mü'minin şe'ni, kerîm olmaktır. Senin ikramınla sana musahhar olur. Zahirîen leîm bile olsa, iman cihetinde kerimdir. Evet, fena bir adama “İyisin, iyisin” desen iyileşmesi ve iyi adama “Fenasın, fenasin” desen fenalaşması çok vuku bulur. Öyleyse,

(“Boş sözlerle, çirkin davranışlarla karşılaştıkları zaman, izzet ve şereflerini muhafaza ederek oradan geçip giderler.” Furkan Sûresi, 25:72. “Eğer onları affeder, kusurlarına bakmaz ve bağışlarsanız, şüphesiz ki Allah da çok bağışlayıcı ve çok merhamet edicidir.” Teğabün Sûresi, 64:14.) gibi desatir-i kudsiye-i Kur'âniyeye kulak ver. Saadet ve selâmet ondadır. (Mektubat, s. 442-448.)

Toplum hayatını düzenleyen esaslar

Ezcümle: Hayat-1 içtimaiyeyi idâre eden en mühim esas olan hürmet ve merhamet gayet sarsılmış. Bazı yerlerde, gayet elîm ve biçare ihtiyarlar, peder ve valideler hakkında dehşetli neticeler veriyor.

Cenab-ı Hakka şükür ki, Risale-i Nur, bu müthiş tahribata karşı girdiği yerlerde mukavemet ediyor, tamir ediyor. Sedd-i Zülkarneynin tahribiyle Ye'cüc ve Me'cücün dünyayı fesada vermesi gibi, şeriat-ı Muhammediye (a.s.m.) olan sedd-i Kur'ani'nin tezelzülüyle ve Ye'cüc ve Me'cücün daha

müthiş olarak ahlâkta ve hayatta zulmetli bir anarşilik ve zulümlü bir din-sizlik fesada ve ifsada başlıyor.

Risale-i Nur'un şakirtleri, böyle bir hadisede manevi mücahedeleri, inşaallah zaman-ı Sahâbedeki gibi, az amelle, pek büyük sevap ve âmâl-i sâlihaya medar olur.

Aziz kardeşlerim,

İşte böyle bir zamanda, bu dehşetli hadisata karşı, ihlas kuvvetinden sonra bizim en büyük kuvvetimiz, iştirâk-i âmâl-i uhrevî düsturuyla bir-birimize kalemlerle, herbirinin âmâl-i salihâ defterine hasenat yazdırdıkları gibi; lisanlarıyla, herbirinin takvâ kalesine ve siperine kuvvet ve imdat göndermektir. Ve bilhassa fırtınalı tehâcûme hedef olan bu fakir ve aciz kardeşinize, bu mübarek şuhur-u selâse ve eyyâm-ı meşhurede yardıma koşmak, sizin gibi kahraman ve vefadar ve şefkatkârların şe'nidir. Bütün ruhumla bu imdad-ı maneviyi sizden rica ediyorum. Ve ben dahi, iman ve sadakat şartıyla, Risale-i Nur talebelerini bütün dualarıma ve manevi kazançlarıma, yirmi dört saatte, iştirak-i âmâl-i uhreviye düsturuyla, bazan yüz defadan ziyade "Risale-i Nur talebeleri" ünvanıyla hissedar ediyorum.

Said Nursî (Kastamonu Lahikası, s. 111)

Azınlık hakları

Suâl: "Ermeniler zimmîdirler. Ehl-i zimmet, zimmettarlarıyla nasıl mûsâvi olur?"

Cevap: Kendimizi dev aynasında görmemeliyiz. Kabahat bizde. Tamamen zimmetimize alamadık, bihakkın adâlet-i şeriatı gösteremedik. Şeriat dairesinde, hukuklarını istibdâdın sünnet-i seyyiesiyle muhâfaza edemedik; sonra da istedik, kuvvetimiz kalmadı. Ben şimdi Ermenilere bir nevi zimmî-i muâhid nazarıyla bakıyorum.

Suâl: "Ermeniler bize düşmanlık edip, hile ve hıyânet ediyorlar. Nasıl dostluk üzerinde ittifak edeceğiz?"

Cevap: Düşmanlığın sebebi olan istibdat öldü. İstibdâdın zevâliyle dostluk hayat bulacak. Size bunu katiyen söylüyorum ki, şu milletin saadeti ve selâmeti Ermenilerle ittifak ve dost olmaya vâbestedir. Fakat mütezellilâne dost olmak değil, belki izzet-i milliyeyi muhâfaza ederek, musâlaha elini uzatmaktır.

Bir şey söyleyeceğim: Eğer mümkündür, Ermeniler birden sahîfe-i vücuttan silinsin. Olabilir. Yalnız, size husumetin bir faydası olsun. Yoksa, mutlaka husumet zarardır. Halbuki, Adem zamanından yolda arkadaşlık eden bizimle gelmiş büyük bir unsurun zevâli değil, belki küçük bir kavmin mahvı dahi دُونَهُ خَرَطُ الْفِتْنَةِ 'dır. Ömer Dilân Kabilesi bin senedir yine Ömer Dilândır. Hem de, onlar uyanmışlar; siz uykudasınız, rüyâ görüyorsunuz. Hem de, fikr-i milliyette müttefik ve kavîdirler; siz, ihtilâfla şimdilik boş-sunuz, hem de galebe etmek istiyorsunuz. Onlar sizi mağlup ettiği silâh ile, yani akıl ile, fikr-i milliyetle, meyl-i terakkî ile, temâyül-ü adâlet ile mağlup edebilirsiniz. Bence şimdi kılıç vuran, o kılıncın aksi döner, yetimlerine dokunur. Şimdi galebe kılıç ile değildir. Kılıç olmalı, lâkin aklın elinde. Hem de dostluğun sebebi vardır. Zîrâ komşudurlar. Komşuluk, dostluğun komşusudur. Hem de onlar uyandılar, dünyaya yayıldılar, terakkiyât tohumlarını

stibdâdın

zevâliyle dostluk

hayat bulacak.

Size bunu katiyen

söylüyorum

ki, şu milletin

saadeti ve selâmeti

Ermenilerle ittifak

ve dost olmaya

vâbestedir. Fakat

mütezellilâne dost

olmak değil, belki

izzet-i milliyeyi

muhâfaza ederek,

musâlaha elini

uzatmaktır.

Evet, hayat-ı içtimâiye-i beşeriyede havâs ve avâm, yani zenginler ve fakirler, muvâzeneleriyle rahatla yaşarlar. O muvâzenenin esâsı ise, havâs tabakasında merhamet ve şefkat; aşağısında, hürmet ve itaattir.

topladılar; vatanımızda ekecekler. Bizi medeniyete mecbur, terakkîye ikaz, bizdeki fikr-i milliyeti hüşyâr ediyorlar.

İşte şu noktalara binâen, onlarla ittifak etmek lâzımdır. Hem de bizim düşmanımız ve bizi mahveden, cehâlet ağa, oğlu zaruret efendi ve hafidi husumet beydir. Ermeniler bize düşmanlık etmişlerse, şu üç müfsidin kumandası altında yapmışlar.

Önünde, dikenli bir ağacın kabuğunu soyamak kadar güç engeller var. (Arap atasözü)

(Münazarat, s. 67-69)

Sual: Bir kısım Jön Türk der: "Demeyiniz Hıristiyanlara hey kâfir! Zira ehl-i kitaptırlar." Neden kâfir olana kâfir demeyeceğiz?

Cevap: Kör adama, hey kör demediğiniz gibi... Çünkü eziyettir. Eziyetten nehiy var. **مَنْ أَذَى ذَمًّا... الخ** "Kim zimmî olan birine eziyet ederse..." Hadis-i şerifin devamı "Ben onun hasmı olurum." şeklindedir. (el-Münâvî, Feyzü'l-Kadîr: 6:19, hadis no: 8270.) (Münazarat, s. 71)

İhtilâlât-ı beşeriyenin sebepleri

İşârâtü'l-İcâz'da ispat edildiği gibi, bütün ihtilâlât-ı beşeriyenin mâdeni bir kelime olduğu gibi, bütün ahlâk-ı seyyienin menbâi dahi bir kelimedir.

Birinci Kelime: "Ben tok olayım, başkası açlıktan ölse, bana ne."

İkinci Kelime: "Sen çalış, ben yiyeyim."

Evet, hayat-ı içtimâiye-i beşeriyede havâs ve avâm, yani zenginler ve fakirler, muvâzeneleriyle rahatla yaşarlar. O muvâzenenin esâsı ise, havâs tabakasında merhamet ve şefkat; aşağısında, hürmet ve itaattir. Şimdi, birinci kelime havâs tabakasını zulme, ahlâksızlığa, merhametsizliğe sevk etmiştir; ikinci kelime avâmı kine, hasede, mübârezeye sevk edip, rahat-ı beşeriyeyi birkaç asırdır selb ettiği gibi; şu asırda, sa'y, sermâye ile mübâreze neticesi, herkesçe mâlûm olan Avrupa hâdisât-ı azimesi meydana geldi.

İşte, medeniyet, bütün cemiyât-ı hayriye ile ve ahlâkî mektepleriyle ve şedid inzibat ve nizâmâtıyla, beşerin o iki tabakasını musâlâha edemediği gibi, hayat-ı beşerin iki müthiş yarasını tedâvi edememiştir. Kur'an, birinci kelimeyi esâsından vücûb-u zekât ile kal' eder, tedâvi eder; ikinci kelimenin esâsını hurmet-i ribâ ile kal' edip, tedâvi eder. Evet, âyet-i Kur'âniye, âlem kapısında durup, ribâyâ "Yasaktır!" der. "Kavga kapısını kapamak için, ribâ kapısını kapayınız!" diyerek, insanlara ferman eder. Şâkirdlerine, "Girmeyiniz!" emreder.

İkinci esas: Medeniyet, taaddüd-ü evvâc kabul etmiyor. Kur'an'ın o hükmünü, kendine muhâlif-i hikmet ve maslahat-ı beşeriyeye münâfi telâkkî eder.

Evet, eğer izdivaçtaki hikmet, yalnız kazâ-i şehvet olsa, taaddüd bilakis olmalı. Halbuki, hattâ bütün hayvanâtın şehâdetiyle ve izdivaç eden nebâtâtın tasdikiyle sabittir ki, izdivâcın hikmeti ve gâyesi, tenâsüldür. Kazâ-i şehvet lezzeti ise, o vazifeyi gördürmek için rahmet tarafından verilen bir ücret-i cüz'iyedir. Mâdem, hikmeten, hakikaten, izdivaç nesil içindir, nevin bekâsı içindir. Elbette, bir senede yalnız bir defa tevellüde kâbil ve ayın yalnız yarısında kâbil-i telâkkuh olan ve elli senede ye'se düşen bir kadın, ekserî vakitte, tâ yüz seneye kadar kâbil-i telkûh bir erkeğe kâfi gelmediğinden, medeniyet pekçok fâhişhâneleri kabul etmeye mecburdur.

Üçüncü esas: Muhâkemesiz medeniyet, Kur'an kadına sülüs verdiği için âyeti tenkid eder. Halbuki, hayat-ı içtimâiyede ekser ahkâm, ekseriyet itibâriyle olduğundan; ekseriyet itibâriyle bir kadın kendini himâye edecek birisini bulur, erkek ise ona yük olacak ve nafakasını ona bırakacak birisiyle teşrik-i mesâi etmeye mecbur olur. İşte, bu sûrette bir kadın, pederinden yarısını alsa, kocası noksanîyetini temin eder. Erkek, pederinden iki parça alsa, bir parçasını tezevvüc ettiği kadının idaresine verecek; kızkardeşine müsâvi gelir. İşte, adâlet-i Kur'âniye böyle iktizâ eder, böyle hükmetmiştir. (Sözler, s. 373-374)

**Milliyetimiz bir vücuddur;
rûhu İslamiyet, aklı Kur'an ve imandır.**

Üçüncü Mebhas

"Sizi tâife tâife, millet millet, kabîle kabîle yaratmışım; tâ birbirinizi tanımâlısınız ve birbirinizdeki hayatı içtimâiyeye âit münâsebetlerinizi bilersiniz birbirinize muâvenet edersiniz. Yoksa, sizi kabîle kabîle yaptım ki yekdiğerinize karşı inkâr ile yabânî bakasınız husûmet ve adâvet edersiniz değildir."

İkinci Mesele: Şu âyet-i kerîmenin işaret ettiği "teârûf ve teâvün düsturu"nun beyânı için deriz ki:

Nasıl ki bir ordu fırkalara, fırkalar alaylara, alaylar taburlara, bölüklere, tâ takımlara kadar tefrik edilir; tâ ki her neferin muhtelif ve müteaddit münâsebâtı ve o münâsebata göre vazifeleri tanınsın, bilinsin ve tâ o ordunun efradları düstur-u teâvün altında, hakiki bir vazife-i umûmiye görsün ve hayat-ı içtimâiyeleri, a'dânın hücumundan mâsun kalsın. Yoksa, tefrik ve inkısam, bir bölük bir bölüğe karşı rekâbet etsin, bir tabur bir tabura karşı muhasemet etsin, bir fırka bir fırkanın aksine hareket etsin değildir. Aynen öyle de, hey'et-i içtimâiye-i İslâmiye, büyük bir ordudur; kabâil ve tavaife inkısam edilmiş; fakat, binbir bir birler adedince cihet-i vahdetleri var. Hâlıkları bir, Rezzakları bir, Peygamberleri bir, kibleleri bir, kitapları bir, vatanları bir; bir, bir, bir, binler kadar bir, bir... İşte bu kadar bir birler; uhuvveti, muhabbeti ve vahdeti iktizâ ediyorlar. Demek, kabâil ve tavâife inkısam, şu âyetin îlân ettiği gibi, teârûf içindir, teâvün içindir; tenâkür için değil, tahâsum için değildir.

Üçüncü Mesele: Fıkr-i milliyet, şu asırda çok ileri gitmiş. Husûsan derras Avrupa zâlinleri, bunu İslâmlar içinde menfi bir sûrette uyandırıyorlar; tâ ki, parçalayıp, onları yutsunlar.

Hem, fıkr-i milliyette bir zevk-i nefsânî var, gâfletkârâne bir lezzet var, şeâmetli bir kuvvet var. Onun için, şu zamanda hayat-ı içtimâiye ile meşgul olanlara, "Fıkr-i milliyeti bırakınız" denilmez. Fakat, fıkr-i milliyet iki kısımdır. Bir kısmı menfî'dir, şeâmetlidir, zararlıdır; başkasını yutmakla beslenir, diğerlerine adâvetle devam eder, müteyakkız davranır. Şu ise, muhâsemet ve keşmekeşe sebeptir. Onun içindir ki, hadîs-i şerifte ferman etmiş:

İslâm, Câhiliyyetten kalma ırkçılık ve kabîleciliği kaldırmıştır.

hey'et-i
içtimâiye-i
İslâmiye, büyük
bir ordudur;
kabâil ve tavaife
inkısam edilmiş;
fakat, binbir bir
birler adedince
cihet-i vahdetleri
var. Hâlıkları bir,
Rezzakları bir,
Peygamberleri
bir, kibleleri bir,
kitapları bir,
vatanları bir; bir,
bir, bir, binler
kadar bir, bir...
İşte bu kadar bir
birler; uhuvveti,
muhabbeti ve
vahdeti iktizâ
ediyorlar.

Müsbet
milliyet, hayat-ı
içtimâiyenin
ihtiyac-ı
dahilîsinden ileri
geliyor; teâvüne,
tesânüde sebeptir,
menfaatli bir
kuvvet temin
eder, uhuvvet-i
İslâmiyeyi daha
ziyâde teyid
edecek bir vâsıta
olur.

Ve Kur'an'da ferman etmiş:

Kâfirler kalblerine câhiliyet taassubundan ibâret olan o gayreti yerleştirdiklerinde, Allah, Resûlünün ve mü'minlerin üzerine sükûnet ve emniyetini indirdi ve onlara takvâda ve sözlerine bağlılıkta sebat verdi. Zâten onlar buna lâıyk ve ehil kimselerdi. Allah ise her şeyi hakkıyla bilir. (Fetih Sûresi: 26.)

İşte şu hadis-i şerif, şu âyet-i kerîme katî bir sûrette menfî bir milliyeti ve fıkır-i unsuriyeti kabul etmiyorlar. Çünkü, müsbet ve mukaddes İslâmiyet milliyeti, ona ihtiyaç bırakmıyor.

menfû unsuriyet fıkriyle Şark vilâyetlerindeki vatandaşlara veya Cenub tarafındaki dindaşlara adâvet besleyip, onlara karşı cephe almak, çok zararları ve mehâliki ile beraber, o Cenub efradları içinde düşman olarak yoktur ki, onlara karşı sephe alınsın. Cenubdan gelen Kur'an nûru var, İslâmiyet ziyâsı gelmiş; o, içimizde vardır ve her yerde bulunur. İşte o dindaşlara adâvet ise, dolayısıyla İslâmiyete, Kur'an'a dokunur. İslâmiyet ve kur'an'a karşı adâvet ise, bütün bu vatandaşların hayat-ı dünyeviye ve hayat-ı uhreviyesine bir nevî adâvettir. Hamiyet nâmına hayat-ı içtimâiyeye hizmet edeyim diye, iki hayatın temel taşlarını harap etmek, hamiyet değil hamakattır.

Dördüncü Mesele: Müsbet milliyet, hayat-ı içtimâiyenin ihtiyac-ı dahilîsinden ileri geliyor; teâvüne, tesânüde sebeptir, menfaatli bir kuvvet temin eder, uhuvvet-i İslâmiyeyi daha ziyâde teyid edecek bir vâsıta olur.

Şu müsbet fıkır-i milliyet, İslâmiyete hâdim olmalı, kal'a olmalı, zırhı olmalı; yerine geçmemeli, Çünkü, İslâmiyetin verdiği uhuvvet içinde, bin uhuvvet var; âlem-i bekâda ve âlem-i berzahta o uhuvvet bâkî kalıyor. Onun için, uhuvvet-i milliye ne kadar da kavî olsa, onun bir perdesi hükmüne geçebilir. Yoksa, onu onun yerine ikâme etmek, aynı kal'anın taşlarını, kal'anın içindeki elmas hazînesinin yerine koyup, o elmasları dışarı atmak nevinden ahmakâne bir cinayettir.

İşte ey ehl-i Kur'an olan şu vatanın evlâtları; altı yüz sene değil, belki, Abbâsiler zamanından beri bin senedir Kur'an-ı Hakîmin bayraktarı olarak, bütün cihâna karşı meydan okuyup, Kur'an'ı ilân etmişsiniz. Milliyetinizi, Kur'an'a ve İslâmiyete kal'a yaptınız. Bütün dünyayı susturdunuz, müthiş tehâcümâtı def' ettiniz tâ Allah, sevdiği ve kendisini seven mü'minlere karşı alçak gönüllü, kâfirlere karşı izzet sahibi, Allah yolunda cihad eden bir topluluk getirecektir (Maide Sûresi: 54.) âyetine güzel bir mâsadak oldunuz. Şimdi, Avrupa'nın ve frenkmeşreb münâfıkların desîselerine uyup, şu âyetin evvelindeki hitâba mâsadak olmaktan çekinmelisiniz ve korkmalısınız!

Cây-ı Dikkat Bir Hâl

Türk milleti, anâsır-ı İslâmiye içinde en kesretli olduğu halde; dünyanın her tarafında olan Türkler ise, Müslümandır. Şâir unsurlar gibi Müslim ve gayr-i Müslim olarak iki kısma inkısam etmemiştir; nerede Türk tâifesi varsa, Müslümandır. Müslümanlıktan çıkan veya Müslüman olmayan Türkler, Türklükten dahi çıkmışlardır—Macarlar gibi. Halbuki küçük unsurlarda dahi, hem müslim ve hem de gayr-i Müslim var.

Ey Türk kardeş! Bilhassa sen dikkat et! Senin milliyetin İslâmiyetle

imtizaç etmiş; ondan kâbil-i efrik değil. Tefrik etsen, mahvınsın! Bütün senin mâzideki mefâhirin, İslâmiyet defterine geçmiş. Bu mefâhir, zemin yüzünde hiçbir kuvvetle silinmediği halde, sen, şeytanların vesveseleriyle, desiseleriyle o mefâhiri kalbinden silme!

Hem, ekser enbiyânın Asya'da zuhuru, ağıleb-i Hükemânın Avrupa'da gelmesi, kader-i ezelin bir remzi, işaretidir ki; Asya akvâmını intihâba getirecek, terakkî ettirecek, idâre ettirecek, din ve kâbidir. Felsefe ve hikmet ise, din ve kalbe yardım etmeli yerine geçmeli.

İslamiyetin, Hristiyanlık ve sâir linlere cihet-i farkının sırr-ı hikmeti şudur ki:

İslâmiyetin esâsı, mahz-ı Tevhiddir; vesâit ve esbâba tesir-i hakîki vermiyor, icad ve makam cihetiyle kıymet vermiyor. Hristiyanlık ise, "velediyet" fikrini kabul ettiği için, vesâit ve esbâba bir kıymet verir, enâniyeti kırmaz. Âdetâ Rubûbiyet-i İlâhiyenin bir cilvesini azizlerine, büyüklerine verir. Allah'ı bırakıp, bilginlerini ve rahiplerini Rabler edindiler. (Tevbe Sûresi: 31.) âyetine mâsadak olmuşlar. Onun içindir ki, Hristiyanların dünyaca en yüksek mertebede olanları, gurur ve enâniyetlerini muhâfaza etmekle beraber, sâbık Amerika Reisi Wilson gibi, mutaassıp bir dindar olur. Mahz-ı tevhid dîni olan İslâmiyet içinde, dünyaca yüksek mertebede olanlar, ya enaniyeti ve gururu bırakacak veya dindarlığı bir derece bırakacak. Onun için, bir kısmı lâkayd kalıyorlar, belki dinsiz oluyorlar.

Yedinci Mesele: Menfi milliyette fazla hamiyetperverlik gösterenlere deriz ki: Eğer şu milleti ciddi severseniz, onlara şefkat edersiniz. Öyle bir hamiyet taşıyınız ki, onların ekserisinin şefkat sayılsın. Yoksa, ekserisine merhametsizcesine bir tarzda, şefkate muhtaç olmayan bir kısm-ı kalîlin muvakkat gafletkârâne hayat-ı içtimâiyelerine hizmet ise, hamiyet değildir. Çünkü, menfi unsuriyet fikriyle yapılacak hamiyetkârlığın, milletin sekizinden ikisine muvakkat fâidesi dokunabilir, lâıyk olmadıkları o hamiyetin şefkatine mazhar olurlar. O sekizden altısı, ya ihtiyardır, ya hastadır, ya musîbetzededir, ya çocuktur, ya çok zaiftir, ya pek ciddi olarak âhireti düşünür muttakîdirler ki; bunlar, hayat-ı dünyeviyeden ziyâde, müteveccih oldukları hayat-ı berzahiyeye ve uhreviyeye karşı bir nur, bir tesellî, bir şefkat isterler ve hamiyetkâr mübârek ellere muhtaçtırlar. Bunların ışıklarını söndürmeye ve tesellîlerini kırmaya hangi hamiyet müsaade eder? Heyhat! Nerede millete şefkat, nerede millet yolunda fedakârlık!

Rahmet-i İlâhiyeden ümit kesilmez. Çünkü, Cenâb-ı hak, bin sene-den beri Kur'an'ın hizmetinde istihdam ettiği ve ona bayraktar tâyin ettiği bu vatandaşların muhteşem ordusunu ve muazzam cemaatini, muvakkat ârızalarla inşallah perişan etmez. Yine o nûru ışıklandırır ve vazifesini idâme ettirir.

(Mektûbât, 26. Mektup, s. 309-314)

Suâl: "İstibdat nedir; meşrûtiyet nedir?"

Cevap: İstibdat tahakkümdür, muâmele-i keyfiyedir, kuvvete istinad ile

İslâmiyetin esâsı,
mahz-ı Tevhiddir;
vesâit ve esbâba
tesir-i hakîki
vermiyor, icad ve
makam cihetiyle
kıymet vermiyor.
Hristiyanlık ise,
"velediyet" fikrini
kabul ettiği için,
vesâit ve esbâba
bir kıymet verir,
enâniyeti kırmaz.

meşrûtiyet
hâkimiyet-i
millettir; siz dahi
hâkim oldunuz.
Umum akvâmın
sebeb-i saadetidir;
siz de saadete
gideceksiniz.
Bütün eşvâk
ve hissiyât-ı
âliyeyi uyandırır;
uyku bes, siz de
uyanınız. İnsanı
hayvanlıktan
kurtarır; siz de
tam insan olunuz.

cebirdir, rey-i vâhiddir, sû-i istimâlâta gâyet müsâit bir zemindir, zulmün temelidir, insâniyetin mâhisidir. Sefâlet derelerinin esfel-i sâfilinine insanı tekerlendiren ve âlem-i İslâmiyeti zillet ve sefâlete düşürttüren ve ağrâz ve husûmeti uyandıran ve İslâmiyeti zehirlendiren, hattâ herşeye sirâyet ile zehrini atan, o derece ihtilâfâtı beyne'l-İslâm ikâ edip, Mûtezile, Cebriye, Mürcie gibi dalâlet fırkalarını tevliid eden, istibdattır.

Evet, taklidin pederi ve istibdâd-ı siyâsinin veledi olan istibdâd-ı ilmîdir ki, Cebriye, Râfiziye, Mûtezile gibi İslâmiyeti müşevveş eden fırkaları tevliid etmiştir.

Suâl: "İstibdat bu derece bir semm-i katil olduğunu bilmezdik. Lehü'l-hamd, parçalandı. Onu esâsiyle tedâvi edecek olan tiryâk-ı meşrûtiyeti bize târif et."

Cevap: Bâzı memurların ef'ali, adem-i ülfetten dolayı size yanlış ders gösterdiği ve şiddetten neş'et eden müşevveşiyetle hâl-i hazırdan fehmettiğiniz meşrûtiyeti tefsir etmeyeceğim. Belki hükümetin hedef-i maksadı olan meşrûtiyet-i meşrûâyı beyân edeceğim.

İşte, meşrûtiyet **وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ** âyet-i kerîmelerinin tecellîsidir ve meşveret-i şer'iyedir. O vücud-u nûrânînin kuvvete bedel, hayatı haktır, kalbi mârifettir, lisânı muhabbettir, akli kânundur, şahıs değildir.

Evet, meşrûtiyet hâkimiyet-i millettir; siz dahi hâkim oldunuz. Umum akvâmın sebeb-i saadetidir; siz de saadete gideceksiniz. Bütün eşvâk ve hissiyât-ı âliyeyi uyandırır; uyku bes, siz de uyanınız. İnsanı hayvanlıktan kurtarır; siz de tam insan olunuz. İslâmiyetin bahtını, Asya'nın tâliini açacaktır. Size müjde. Bizim devleti ömr-ü ebedîye mazhar eder. Millettin bekâsıyla ibkâ edecek; siz daha me'yus olmayınız. Bir ince tel gibi her tarafa hevâ ve hevesin tehyîci ile çevrilmeye müstaid olan rey-i vâhid-i istibdâdı lâyetezelzel bir demir direk gibi, lâyetefellel bir elmas kılıncı gibi olan efkâr-ı âmmeye tebdil eder; siz de, sefine-i Nuh gibi emniyet ediniz. Herkesi bir padişah hükmüne getiriyor; siz de hürriyetperverlikle padişah olmaya gayret ediniz. Esâs-ı insâniyet olan cüz'-ü ihtiyârı temin eder, âzâd eder; siz de câmid olmaya râzı olmayınız. Üç yüz milyondan ziyâde ehl-i İslâmı bir aşîret gibi birbirine rapteder; siz de o râbitayı muhâfaza ediniz. Zîrâ meşveret perdeyi attı; milliyet göründü, harekete geldi. Milliyet içinde İslâmiyet ışıkladı, ihtizâza geldi. Zîrâ, milliyetimizin rûhu İslâmiyettir; hakîki ve nisbî ve izâfiden mürekkeptir. Başka millete benzemiyoruz.

(Münazarat, s. 24)

Saniyen: İrkçılık fikri, Emevîler zamanında büyük bir tehlike verdiği ve hürriyetin başında "kulüpler" suretinde büyük zararı görülmesi ve Birinci Harb-i Umumîde yine ırkçılığın istimaliyle mübarek kardeş Arapların mücahid Türklere karşı zararı görüldüğü gibi, şimdi de uhuvvet-i İslâmiyeye karşı istimal edilebilir ve istirahat-i umumiye düşmanları gizli dinsizler, yine o ırkçılıkla büyük zarar vermeye çalıştıklarına emareler görünüyor. Halbuki, menfi hareketle başkasının zararıyla beslenmek ırkçılığın seciye-i fitrîsi olduğu halde, evvelâ başta Türk milleti dünyanın her tarafında Müslüman

olduğundan onların ırkçılıkları İslâmiyetle mezc olmuş, kabil-i tefrik değil. Türk, Müslüman demektir. Hattâ Müslüman olmayan kısmı, Türklükten de çıkmışlar. Türk gibi Araplarda da Araplık ve Arap milliyeti İslâmiyetle mezcolmuş ve olmak lâzımdır. Hakikî milliyetleri İslâmiyettir. O kâfidir. İrkçılık,bütün bütün bir tehlike-i azîmdir.

Altmış beş sene evvel Câmiü'l-Ezhere gitmek istiyordum. Âlem-i İslâmın medresesidir diye, ben de o mübarek medresede bir ders almaya niyet ettim. Fakat kısmet olmadı. Cenab-ı Hak rahmetiyle bir fikir ruhuma verdi ki:

Câmiü'l-Ezher Afrika'da bir medrese-i umumiye olduğu gibi, Asya Afrika'dan ne kadar büyük ise, daha büyük bir darülfünun, bir İslâm üniversitesi Asya'da lâzımdır. Tâ ki İslâm kavimlerini, meselâ: Arabistan, Hindistan, İran, Kafkas, Türkistan, Kürdistan'daki milletleri, menfî ırkçılık ifsat etmesin. Hakikî, müsbet ve kudsî ve umumî milliyet-i hakikiye olan İslâmiyet milliyeti ile **إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ** Kur'an'ın bir kanun-u esasîsinin tam inkişafına mazhar olsun. Ve felsefe fûnunu ile ulûm-u diniye birbiriyle barışsın ve Avrupa medeniyeti, İslâmiyet hakaikiyle tam musalâha etsin. Ve Anadolu'daki ehl-i mektep ve ehl-i medrese birbirine yardımcı olarak ittifak etsin diye, vilâyât-ı şarkiye'nin merkezinde hem Hindistan, hem Arabistan, hem İran, hem Kafkas, hem Türkistan'ın ortasında, Medresetü'z-Zehra mânâsında, Câmiü'l-Ezher üslûbunda bir darülfünun, hem mektep, hem medrese olarak bir üniversite için, tam elli beş senedir Risale-i Nur'un hakaikine çalıştığım gibi ona da çalışmışım. En evvel bunun kıymetini (Allah rahmet etsin) Sultan Reşad takdir edip yalnız binasını yapmak için 20 bin altın lira verdiği gibi, sonra ben eski Harb-i Umumîdeki esaretimden döndüğüm vakit, Ankara'da mevcut 200 meb'ustan 163 meb'usun imzası ile 150 bin lira, o zaman paranın kıymetli vaktinde, aynı o üniversite için vermeyi kabul ve imza ettiler.

Dedi: "Ben Müslüman bir Türkü, fâsık bir kardeşime tercih ediyorum. Belki babamdan ziyade ona alâkadarım. Çünkü tam imana hizmet ediyorlar."

Bir zaman geçti, (Allah rahmet etsin) o talebem, ben esarete iken, İstanbul'da mektebe girmiş. Esaretten geldikten sonra gördüm. Bazı ırkçı muallimlerden aldığı aksülâmel ile o da Kürtçülük damarıyla başka bir mesleğe girmiş. Bana dedi: "Ben şimdi gayet fâsık, hattâ dinsiz de olsa bir Kürdü salih bir Türke tercih ediyorum." Sonra ben onu birkaç sohbetle kurtardım. Tam kanaati geldi ki, Türkler bu millet-i İslâmiyenin kahraman bir ordusudur.

Ey sual soran meb'uslar! Şarkta beş milyona yakın Kürt var. Yüz milyona yakın İranlı ve Hintliler var. Yetmiş milyon Arap var. Kırk milyon Kafkas var. Acaba birbirine komşu, kardeş ve birbirine muhtaç olan bu kardeşlere, bu talebenin Van'daki medreseden aldığı ders-i dinî mi daha lâzım? Veyahut o milletleri karıştıracak ve ırktaşlarından başka düşünmeyen ve uhuvvet-i İslâmiyeyi tanımayan, sırf ulûm-u felsefeyi okumak ve İslâmî ilimleri nazara almamak olan o merhum talebenin ikinci hali mi daha iyidir? Sizden

Türk, Müslüman demektir. Hattâ Müslüman olmayan kısmı, Türklükten de çıkmışlar. Türk gibi Araplarda da Araplık ve Arap milliyeti İslâmiyetle mezcolmuş ve olmak lâzımdır. Hakikî milliyetleri İslâmiyettir. O kâfidir. İrkçılık,bütün bütün bir tehlike-i azîmdir.

İttihat, uhuvvet,
itaat, muhabbet ve
ilâ-i Kelimetullah,
dünyanın en
mukaddes
cemiyetinin
maksadıdır.
Millet ve cemiyet
onlara intisap
etmek lâzımdır.
Sair cemiyetler,
milleti, asker
gibi mazhar-ı
muhabbet ve
uhuvvet etmek
içindir.

soruyorum.(Emirdağ Lahikası, 437- 440)

Sosyal yaraları ve hastalıkları tedavi eden beşerin önünü aydınlatan dört unsurdan biri sevgidir

Seyahatimde beni tanımayanlar kıyafetime bakıp, beni tacir zannedip derlerdi ki:

Sual: Sen tacir misin?

Cevap: Evet, tacirim, hem de kimyagerim.

Sual: Nasıl?

Cevap: İki madde var, mezc ettiriyorum. Bir tiryak-ı şafi, bir elektrik-i muzî tevellüt eder.

Sual: Nerede bulunur?

Cevap: Medeniyet ve fazilet çarşısında, cephesinde insan yazılan ve iki ayak üstünde olan sandık içindeki, üstüne kalp yazılan siyah ve pırlanta gibi parlak olan bir kutudadır.

Sual: İsimleri nedir?

Cevap: İman, muhabbet, sadakat, hamiyet.

Münazarat, s. 139-140.

Sevgi, bir cemiyetin (sivil toplum kuruluşu) en mukaddes maksadı olmalıdır.

İttihat, uhuvvet, itaat, muhabbet ve ilâ-i Kelimetullah, dünyanın en mukaddes cemiyetinin maksadıdır. Millet ve cemiyet onlara intisap etmek lâzımdır. Sair cemiyetler, milleti, asker gibi mazhar-ı muhabbet ve uhuvvet etmek içindir. (Divan-ı Harb-i Örfi, s. 30).

Meşrutiyet (cumhuriyet) sevgi ve eşitlik üzerinde devam edebilir.

Müsemma-i meşrutiyet hak, sıdk, muhabbet ve imtiyazsızlık üzerine beka bulacaktır.

Divan-ı Harb-i Örfi, s. 41.

Toplumumuzun hayat tarzı sevgiyi sevmek düşmanlığa düşmanlık etmektir

Bizim cemaatimizin meşrebi, muhabbete muhabbet ve husumete husumettir. Yani, beyne'l-İslâm muhabbete imdat; ve husumet askerini bozmaktır.

Divan-ı Harb-i Örfi, s. 63.

Muhabbet fedaisi olunmalı

Medenilere galebe çalmak ikna iledir, söz anlamayan vahşiler gibi icbar ile değildir. Biz muhabbet fedaileriyiz; husumete vaktimiz yoktur.

Divan-ı Harb-i Örfi, s. 64-65.

Bizi Avrupa'ya nazaran Orta Çağda bırakan altı sebepten biri: sevgisizlik.

Ben bu zaman ve zeminde, beşerin hayat-ı içtimaiye medresesinde ders aldım ve bildim ki:

Ecnebler, Avrupalılar terakkide istikbale uçmalarıyla beraber; bizi maddî cihette kurun-u vustada durduran ve tevkif eden, altı tane hastalıktır. O hastalıklar da bunlardır:

Birincisi: Ye'sin, ümitsizliğin içimizde hayat bulup dirilmesi.

İkincisi: Sıdkın hayat-ı içtimaiye-i siyasiyede ölmesi.

Üçüncüsü: Adavete muhabbet.

Dördüncüsü: Ehl-i imanı birbirine bağlayan nurani rabitaları bilmemek.
Beşincisi: Çeşit çeşit sarı hastalıklar gibi intişar eden istibdat.
Altıncısı: Menfaat-i şahsiyesine himmeti hasretmek.

Bu altı dehşetli hastalığın ilâcını da, bir tıp fakültesi hükmünde, hayat-ı içtimaiyemize, eczahane-i Kur'âniye'den ders aldığım "altı kelime" ile beyan ediyorum. Mualecenin esasları, onları biliyorum. (Hutbe-i Şamiye, s. 27-28.)

Elhasıl: Muhabbet, uhuvvet, sevmek, İslâmiyetin mizacıdır, rabitasıdır. Ehl-i adavet, mizacı bozulmuş bir çocuğa benziyor ki, ağlamak ister; bir şey arıyor ki onunla ağılasın. Sinek kanadı kadar ehemmiyetsiz bir şey ağlamasına bahane olur. Hem insafsız, bedbin bir adama benzer ki, suizan mümkün oldukça hüsnüzan etmez. Bir seyyie ile on haseneyi örter. Bu ise, seciye-i İslâmiye olan insaf ve hüsn-ü zan bunu reddeder. (Hutbe-i Şamiye, s. 56-59.)

Hoşgörü ve Ölçüleri

Ferd, mütekellim vahde olsa; müsamahası, fedakârlığı amel-i salihdir. Mütekellim maa'l-gayr olsa hiyanet olur. (Sünühat, s. 20)

Şark husumeti, İslam inkişafını boğuyordu, zail oldu ve olmalı. Garb husumeti, İslamın ittihadına, uhuvvetin inkişafına en müessir sebeptir, baki kalmalı. (Sünühat, s. 62)

İ'lem, eyyühe'l-aziz!

Kâfirlerin, Müslümanlara ve ehl-i Kur'ân'a düşman olmaları küfrün iktizâsındandır. Çünkü, küfür îmâna zıttır. Maahaza, Kur'ân kâfirleri ve âbâ ve ecdatlarını idâm-ı ebedî ile mahkûm etmiştir.

Binâenaleyh, Müslümanlarla ülfet ve muhabbetleri mümkün olmayan kâfirlere muhabbet boşa gidiyor. Onların muhabbetiyle karşılaşamaz, onlardan medet beklenilemez; ancak diye Cenâb-ı Hakka ilticâ etmek lâzımdır. (Mesnevi-i Nuriye, s. 76,77)

Ey Müslümanları dünyaya şiddetle teşvik eden ve sanat ve terakkiyat-ı ecnebiyeye cebr ile sevk eden bedbaht hamiyetfûruş! Dikkat et, bu milletin bazılarının din ile bağlandıkları rabitaları kopmasın! Eğer böyle ahmakane, körü körüne topuzların altında bazılarının dinden rabitaları kopsa, o vakit hayat-ı içtimaiyede bir semm-i katil hükmünde o dinsizler zarar verecekler. Çünkü mürtedin vicdanı tamam bozulduğundan, hayat-ı içtimaiyeye zehir olur. Ondandır ki, ilm-i usulde, "Mürtedin hakk-ı hayatı yoktur. Kâfir, eğer zimmî olsa veya musalaha etse hakk-ı hayatı var" diye usul-ü şeriatın bir düsturudur. Hem mezheb-i Hanefiyede, ehl-i zimmeden olan bir kâfirin şehadeti makbuldür; fakat fasık merdudü's-şehadettir. Çünkü haindir.

(Lem'alar, s. 125)

Amma ehl-i hidayet ve diyanet ve ehl-i ilim ve tarikat, hak ve hakikate istinad ettikleri için ve herbiri bizzat tarik-ı hakta yalnız Rabbini düşünüp, tevfikına itimat ederek gittiklerinden, manen o meslekten gelen izzetleri var. Zaaf hissettiği vakit, insanların yerine Rabbine müracaat eder, medet ondan ister. Meşreplerin ihtilafıyla zahir meşrebine muhalif olana karşı muavenet ihtiyacını tam hissetmiyor, ittifaka ihtiyacını göremiyor. Belki hodgamlık ve enaniyet varsa, kendini haklı ve muhalifini haksız tevehhüm ederek, ittifak ve muhabbet yerine, ihtilaf ve rekabet ortaya girer. İhlası ka-

*Kâfirlerin,
Müslümanlara
ve ehl-i Kur'ân'a
düşman
olmaları küfrün
iktizâsındandır.
Çünkü, küfür
îmâna zıttır.
Maahaza, Kur'ân
kâfirleri ve âbâ ve
ecdatlarını idâm-ı
ebedî ile mahkûm
etmiştir.*

Müsbet hareket
etmektir ki, yani,
kendi mesleğinin
muhabbetiyle
hareket etmek.
Başka mesleklerin
adaveti ve
başkalarının
tenkisi, onun
fikrine ve ilmine
müdahale
etmesin, onlarla
meşgul olmasın.

çırır, vazifesi zir ü zeber olur.

İşte, bu müthiş sebebin verdiği vahim neticeleri görmemenin yegane çaresi, Dokuz Emirdir.

1. Müsbet hareket etmektir ki, yani, kendi mesleğinin muhabbetiyle hareket etmek. Başka mesleklerin adaveti ve başkalarının tenkisi, onun fikrine ve ilmine müdahale etmesin, onlarla meşgul olmasın.

2. Belki, daire-i İslamiyet içinde, hangi meşrepte olursa olsun, medar-ı muhabbet ve uhuvvet ve ittifak olacak çok rabıta-i vahdet bulunduğunu düşünüp ittifak ederek...

3. Ve haklı her meslek sahibinin, başkasının mesleğine ilişmemek cihe-tinde hakkı ise: "Mesleğim haktır," yahut "daha güzeldir" diyebilir. Yoksa, başkasının mesleğinin haksızlığını veya çirkinliğini ima eden "hak yalnız benim mesleğimdir" veyahut "güzel benim meşrebimdir" diyemez olan in-saf düsturunu rehber etmek,

4. Ve ehl-i hakla ittifak, tevfik-ı İlâhînin bir sebebi ve diyanetteki izzetin bir medarı olduğunu düşünmekle...

5. Hem ehl-i dalalet ve haksızlık tesanüd sebebiyle cemaat suretinde-ki kuvvetli bir şahs-ı manevînin dehasıyla hücumu zamanında, o şahs-ı manevîye karşı, en kuvvetli ferdî olan mukavemetin mağlup düştüğünü anlayıp, ehl-i hak tarafındaki ittifak ile bir şahs-ı manevî çıkarıp, o müthiş şahs-ı manevî-i dalalete karşı, hakkaniyeti muhafaza ettirmek,

6. Ve hakkı bâtılın savletinden kurtarmak için,

7. Nefsini ve enaniyetini,

8. Ve yanlış düşündüğü izzetini,

9. Ve ehemmiyetsiz, rekabetkarane hissiyatını terk etmekle ihlası kazanır, va-zifesini hakkıyla ifa eder. Haşiye (Lem'alar, s. 154-155)

Siyaset ve şefkat, vicdan, hakikat prensipleri ve a narşizmden kurtulma yolları

Saniyen: Şefkat, vicdan, hakikat bizi siyasetten men ediyor. Çünkü to-kata müstehak dinsiz münafıklar onda iki ise, onlarla müteallik yedi sekiz masum biçare, çoluk çocuk, zayıf, hasta, ihtiyarlar var. Belâ ve musibet gel-se, o sekiz masumlar o belaya düşecekler. Belki o iki münafık dinsiz, daha az zarar görecektir. Onun için, siyaset yoluyla, idare ve âsâyişi ihlâl tarzında, neticenin husulü de meşkûk olduğu halde girmek, Risale-i Nur'un mahiye-tindeki şefkat, merhamet, hak, hakikat şakirtlerini men etmiş.

Salisen: Bu vatan, bu millet ve bu vatandaki ehl-i hükümet, ne şekilde olursa olsun, Risale-i Nur'a eşedd-i ihtiyaçla muhtaçtırlar. Değil korkmak veyahut adâvet etmek, en dinsizleri de, onun dindârâne, hakperestane düs-turlarına taraftar olmak gerektir. Meğer ki, bütün bütün millete, vatana, hâkimiyet-i İslamiyeye hıyanet ola.

Çünkü bu millet ve vatan, hayat-ı içtimaiyesi ve siyasiyesi anarşilik-ten kurtulmak ve büyük tehlikelerden halâs olmak için, beş esas lazım ve zarurîdir.

Birincisi: Merhamet.

İkincisi: Hürmet.

Üçüncüsü: Emniyet.

Dördüncüsü: Haram ve helâli bilip haramdan çekilmek.
Beşincisi: Serseriliği bırakıp itaat etmelidir.
Kastamonu Lahikası, 186

Müslümanların birliği

Yedinci Cinayet: İşittim: İttihad-ı Muhammedî (a.s.m.) namıyla bir cemiyet teşekkül etmiş. Nihayet derecede korktum ki, bu ism-i mübarekin altında bazılarının bir yanlış hareketi meydana gelsin. Sonra işittim: Bu ism-i mübareki bazı mübarek zevât, (Süheyl Paşa ve Şeyh Sâdık gibi zatlar) daha basit ve sırf ibadete ve Sünnet-i Seniyyeye tebaiyete nakletmişler. Ve o siyasî cemiyetten kat-ı alâka ettiler, siyasete karışmayacaklar. Lâkin tekrar korktum, dedim: Bu isim umurun hakkıdır, tahsis ve tahdit kabul etmez. Ben nasıl ki dindar müteaddit cemiyete bir cihetle mensubum. Zira maksatlarını bir gördüm. Kezâlik, o ism-i mübareke intisap ettim. Lâkin tarif ettiğim ve dahil olduğum ittihad-ı Muhammedînin (a.s.m.) tarifi budur ki:

Şarktan garba, cenuptan şimale uzanan bir silsile-i nurânî ile merbut bir dairedir. Dahil olanlar da bu zamanda üç yüz milyondan ziyadedir. Bu ittihadın cihetülvahdeti ve irtibatı, tevhid-i İlâhidir. Peyman ve yemini, imandır. Müntesipleri, kâlû belâdan dahil olan umum mü'minlerdir. Defter-i esmâları da Levh-i Mahfuzdur. Bu ittihadın nâşir-i efkârı, umum kütüb-ü İslâmiyedir. Günlük gazeteleri de, i'lâ-i kelimetullahı hedef-i maksat eden umum dinî gazetelerdir. Kulüp ve encümenleri, câmi ve mescidler ve dinî medreseler ve zikirhanelerdir. Merkezi de Haremeyn-i Şerifeyndir. Böyle cemiyetin reisi, Fahr-i Âlemdir. Ve mesleği, herkes kendi nefsiyle mücadele, yani ahlâk-ı Ahmediye (a.s.m.) ile tahallük ve sünnet-i Nebeviyeyi ihyâ ve başkalarına da muhabbet ve -eğer zarar etmezse- nasihat etmektir. Bu ittihadın nizamnâmesi sünnet-i Nebeviye ve kanunnamesi evamir ve nevâhî-i şer'iyedir. Ve kılıçları da berâhin-i katıdır. Zira, medenîlere galebe çalmak ikna ile, icbar ile değildir. Taharrî-i hakikat, muhabbet ile. Husumet ise, vahşet ve taassuba karşı idi. Hedef ve maksatları da, ilâ-yı kelimetullahtır. Şeriat da, yüzde doksan dokuz ahlâk, ibadet, âhiret ve fazilete aittir. Yüzde bir nispetinde siyasete mütealliktir; onu da ulû'l-emirlerimiz düşünsünler.

Şimdi maksadımız, o silsile-i nurânîyi ihtizaza getirmekle, herkesi bir sevk ve hâhiş-i vicdaniye ile tarik-i terakkîde Kâbe-i kemalâta sevk etmektir. Zira, ilâ-yı kelimetullahın bu zamanda bir büyük sebebi, maddeten terakki etmektir.

İşte ben bu ittihadın efradındanım. Ve bu ittihadın tezahürüne teşebbüs edenlerdenim. Yoksa, sebep-i iftirak olan fırkalardan, partilerden değilim.

Elhasıl: Sultan Selim'e biat etmişim. Onun ittihad-ı İslâmdaki fikrini kabul ettim. Zira, o vilâyat-ı şarkıyeyi ikaz etti. Onlar da ona biat ettiler. Şimdiki şarklılar, o zamanki şarklılardır. Bu meselede seleflerim, Şeyh Cemaleddîn-i Efganî, allâmelerden Mısır müftüsü merhum Muhammed Abduh, müfrit âlimlerden Ali Suâvi, Hoca Tahsin ve ittihad-ı İslâmı hedef tutan Namık Kemal ve Sultan Selim'dir ki, demiş:

İhtilâf u tefrika endişesi

Küşe-i kabrimde hattâ bîkarar eyler beni.

*Sultan Selim'e
biat etmişim.*

*Onun ittihad-ı
İslâmdaki fikrini
kabul ettim.*

*Zira, o vilâyat-ı
şarkıyeyi ikaz
etti. Onlar da
ona biat ettiler.*

*Şimdiki şarklılar,
o zamanki
şarklılardır.*

Hürriyet-i şer'îye
ile meşveret-i
meşrua, hakikî
milliyetimizin
hâkimiyetini
gösterdi. Hakikî
milliyetimizin
esası, ruhu ise
İslâmiyettir.

*İttihadken savlet-i a'dâyı def'e çaremiz,
İttihad etmezse millet, dağ-dar eyler beni.
Yavuz Sultan Selim (Divan-ı Harb-i Örfî, s. 27-29).*

BEŞİNCİ KELİME: Meşveret-i şer'iyeden aldığım ders budur: Şu zamanda bir adamın bir günahı, bir kalmıyor. Bazan büyür, sirayet eder, yüz olur. Bir tek hasene bazan bir kalmıyor. Belki bazan binler dereceye terakki ediyor. Bunun sırr-ı hikmeti şudur:

Hürriyet-i şer'îye ile meşveret-i meşrua, hakikî milliyetimizin hâkimiyetini gösterdi. Hakikî milliyetimizin esası, ruhu ise İslâmiyettir. Ve Hilâfet-i Osmaniye ve Türk Ordusunun o milliyete bayraktarlığı itibarıyla, o İslâmiyet milliyetinin sade fi ve kalesi hükmünde Arap ve Türk hakikî iki kardeş, o kale-i kudsiyenin nöbetarlarıdır.

İşte, bu kudsi milliyetin rabıtasıyla, umum ehl-i İslâm bir tek aşiret hükümüne geçiyor. Aşiretin efradı gibi, İslâm taifeleri de birbirine uhuvvet-i İslâmiye ile mürtebit ve alâkadar olur. Birbirine mânen -lüzum olsa mad-detene- yardım eder. Güya bütün İslâm taifeleri bir silsile-i nuraniye ile birbirine bağlıdır. (*Hutbe-i Şamiye, s. 59.*)

Hukukun Üstünlüğü ve Din ve Vicdan Hürriyeti

Altıncı Risale olan Altıncı Kısımın Zeyli

Es'ile-i Sitte

İstikbalde gelecek nefret ve tahkirden sakınmak için, şu mahrem zeyil yazılmıştır. Yani, "Tuh o asrın gayretsiz adamlarına!" denildiği zaman yüzümüze tükürükleri gelmemek için veyahut silmek için yazılmıştır. Avrupa'nın insaniyetperver maskesi altında vahşî reislerinin sağır kulakları çınlasın! Ve bu vicdansız gaddarları bize musallat eden o insafsız zalimlerin görmeyen gözlerine sokulsun! Ve bu asırda, yüz bin cihette "Yaşasın Cehennem" dedirten mim'siz medeniyetperestlerin başlarına vurulmak için yazılmış bir arzıhaldir.

...

Bu yakınlarda ehl-i ilhâdın perde altında tecavüzleri gayet çirkin bir suret aldığından, çok biçare ehl-i imana ettikleri zalimâne ve dinsizcesine tecavüz nevinden, bana, hususî ve gayr-ı resmî, kendim tamir ettiğim bir mâbedimde hususî bir iki kardeşimle hususî ibadetimde, gizli ezan ve kametimize müdahâle edildi. "Niçin Arapça kamet ediyorsunuz ve gizli ezan okuyorsunuz?" denildi. Sükûtta sabrım tükendi. Kabil-i hitap olmayan öyle vicdansız alçaklara değil, belki milletin mukadderâtıyla keyfi istibdatla oynayan firavunmeşrep komitenin başlarına derim ki:

Ey ehl-i bid'a ve ilhad! Altı sualıma cevap isterim.

Birincisi: Dünyada hükümet süren, hükmeden her kavmin, hattâ insan eti yiyen yamyamların, hattâ vahşî, canavar bir çete reisinin bir usulü var, bir düsturla hükmeder.

Siz hangi usulle bu acip tecavüzü yapıyorsunuz? Kanununuzu ibraz ediniz. Yoksa bazı alçak memurların keyiflerini kanun mu kabul ediyorsunuz? Çünkü böyle hususî ibâdâtta kanun yapılmaz ve kanun olamaz.

İkincisi: Nev-i beşerde, hususan bu asr-ı hürriyette ve bilhassa mede-

niyet dairesinde, hemen umumiyetle hükümfermâ hürriyet-i vicdan düsturunu kırmak ve istihfaf etmek ve dolayısıyla nev-i beşeri istihkar etmek ve itirazını hiçe saymak kadar cür'etinizle, hangi kuvvete dayanıyorsunuz? Hangi kuvvetiniz var ki, siz kendinize "lâdini" ismi vermekle ne dine, ne dinsizliğe ilişmemeyi ilân ettiğiniz halde, dinsizliği mutaassıbâne kendine bir din ittihaz etmek tarzında, dine ve ehl-i dine böyle tecavüz, elbette saklı kalmayacak, sizden sorulacak. Ne cevap vereceksiniz? Yirmi hükümetin en küçüğünün itirazına karşı dayanamadığınız hâlde, nasıl yirmi hükümetin birden itirazını hiçe sayar gibi hürriyet-i vicdaniyeyi cebri bir surette bozmaya çalışıyorsunuz?

Üçüncüsü: Mezheb-i Hanefinin ulviyetine ve sâfiyetine münâfi bir surette, vicdanını dünyaya satan bir kısım ulemâü's-sü'un yanlış fetvâlarıyla, benim gibi Şâfi'i'l-mezhep adamlara hangi usulle teklif ediyorsunuz? Bu meslekte milyonlar etbâi bulunan Şâfi mezhebini kaldırıp bütün Şâfileri Hanefileştirdikten sonra, bana zulüm suretinde cebren teklif edilse, sizin gibi dinsizlerin bir usulüdür denilebilir. Yoksa keyfi bir alçaklıktır. Öylelerin keyfine tâbi değiliz ve tanımıyoruz!

Dördüncüsü: İslâmiyetle eskiden beri imtizaç ve ittihad eden, ciddi din-dar ve dinine samimî hürmetkâr Türklük milliyetine bütün bütün zıt bir surette, frenklik mânâsında Türkçülük namıyla, tahrifdârâne ve bid'akârâne bir fetvâ ile "Türkçe kamet et" diye, benim gibi başka milletten olanlara teklif etmek hangi usuldir? Evet, hakikî Türklere pek hakikî dostâne ve uhuvvetkârâne münasebettar olduğum hâlde, böyle sizin gibi frenkmeşrep-lerin Türkçülüğüyle hiçbir cihette münasebetim yoktur. Nasıl bana teklif ediyorsunuz? Hangi kanunla? Eğer milyonlarla efradı bulunan ve binler seneden beri milliyetini ve lisanını unutmayan ve Türklerin hakikî bir vatan-dası ve eskiden beri cihad arkadaşı olan Kürtlerin milliyetini kaldırıp onların dilini onlara unutturduktan sonra, belki, bizim gibi ayrı unsurdan sayılanlara teklifiniz, bir nevi usul-ü vahşiyâne olur. Yoksa sırf keyfidir. Eşhâsın keyfine tebaiyet edilmez ve etmeyiz!

Beşincisi: Bir hükümet, kendi raiyetine ve raiyet kabul ettiği adamlara herbir kanunu tatbik etse de, raiyet kabul etmediği adamlara kanununu tatbik edemez. Çünkü onlar diyebilirler ki: "Madem biz raiyetiniz değiliz; siz de bizim hükümetimiz değilsiniz."

Hem hiçbir hükümet iki cezayı birden vermez. Bir katili ya hapse atar veyahut idam eder. Hem hapisle ceza, hem idamla ceza bir yerde vermek hiçbir usulde yoktur.

.....

Altıncısı: Madem sizlerle, itikadınızca ve bana edilen muameleye nazaran, küllî bir muhalefetimiz var. Siz dininizi ve âhiretinizi dünyanız uğrunda feda ediyorsunuz. Elbette, mâbeynimizde, tahmininizce bulunan muhalefet sırrıyla, biz dahi hilâfınıza olarak, dünyamızı dinimiz uğrunda ve âhiretimize her vakit feda etmeye hazırız. Sizin zalimâne ve vahşiyâne hükmünüz altında bir iki sene zelîlâne geçecek hayatımızı, kudsî bir şehadetini kazanmak için feda etmek, bize âb-ı kevser hükmüne geçer.
(Mektubat, 416-418)

*Hiçbir hükümet
iki cezayı birden
vermez. Bir katili
ya hapse atar
veyahut idam
eder. Hem hapisle
ceza, hem idamla
ceza bir yerde
vermek hiçbir
usulde yoktur.*

Madem bir
şeyi reddetmek
başkadır ve
onunla amel
etmemek bütün
bütün başkadır.
Ve her hükûmette
şiddetli muhalifler
bulunur.
Ve Mecusi
hâkimiyeti altında
Müslümanlar
ve hükûmet-i
İslâmiye-i
Ömeriyede
Yahudiler ve
Hristiyanlar
bulunması ve
âsâyîşe ve idareye
işlemeyenin
hürriyet-i
şahsiyesi her
hükûmette vardır
ve ilişilmez.

Vicdan Hürriyeti prensibi

.....

Madem cumhuriyet prensipleri hürriyet-i vicdan kanunu ile dinsizlere ilişmiyor; elbette mümkün olduğu kadar dünyaya karışmayan ve ehl-i dünya ile mübareze etmeyen ve âhiretine ve imanına ve vatanına dahi nâfi bir tarzda çalışan dindarlara da ilişmemek gerektir ve elzemdir. Bin seneden beri bu milletin gıda ve ilaç gibi bir hâcet-i zaruriyesi olan takvâyı ve salâhati bu mazhar-ı enbiya olan Asya'da hükmeden ehl-i siyaset yasak etmez ve edemez biliyoruz.

.....

Hükûmet-i cumhuriye, cumhuriyetteki hürriyet-i vicdan düsturuyla, dinsizlere ve sefahetçilere ilişmiyor.

Elbette, dindarlara ve takvâcılara da ilişmemek gerektir

Birincisi: Madem, hükûmet-i cumhuriye, cumhuriyetteki hürriyet-i vicdan düsturuyla, dinsizlere ve sefahetçilere ilişmiyor. Elbette, dindarlara ve takvâcılara da ilişmemek gerektir. Ve madem dinsiz bir millet yaşamaz ve Asya din noktasında Avrupa'ya benzemez ve İslâmiyet, hayat-ı şahsiye ve uhreviye cihetinde Hristiyanlığa uymaz ve dinsiz bir Müslüman başka dinsizler gibi olmaz. Ve bu bin seneden beri dünyayı diyanetiyle ışıklandıran ve bütün dünyanın tehacümatına karşı salâbet-i diniyesini kahramanâne müdafaa eden bu vatandaki milletin bir ihtiyac-ı fitrîsi hükümüne geçen diyanet, salâhat ve bilhassa iman hakikatlerinin öğrenmesi yerlerine hiçbir terakkiyat, hiçbir medeniyet tutamaz. Ve o ihtiyacı onlara unutturamaz. Elbette bu vatandaki millete hükmeden bir hükûmet, Risale-i Nur'a adalet ve kanun ve âsâyîş cihetinde ilişemez ve ilişmemeli.

İkinci esas: Madem bir şeyi reddetmek başkadır ve onunla amel etmek bütün bütün başkadır. Ve her hükûmette şiddetli muhalifler bulunur. Ve Mecusi hâkimiyeti altında Müslümanlar ve hükûmet-i İslâmiye-i Ömeriyede Yahudiler ve Hristiyanlar bulunması ve âsâyîşe ve idareye işlemeyenin hürriyet-i şahsiyesi her hükûmette vardır ve ilişilmez. Ve hükûmet ele bakar, kalbe bakmaz. Ve madem âsâyîşe ve idareye ve siyasete ilişmek isteyen herhalde hiç şüphesiz gazetelerle ve dünya hâdisâtı ile alâkadar olacak, tâ kendine yardım eden cereyanları ve vaziyetleri ve hâdisâtı bilsin, tâ yanlış ayağını atmasın. Ve Risale-i Nur ise, şakirtlerini o derece men etmiş ki, benim yakın dostlarım biliyorlar ki, yirmi beş senedir, değil gazeteleri okumak, belki sormasını ve merak etmesini ve düşünmesini bana terk ettirmiş. Şimdi on senedir kat'iyen dünya cereyanlarından ve vaziyetlerinden, Alman'ın mağlûbiyeti ve bolşeviğin istilâsından başka hiçbir haber almaya-cak derecede beni hayat-ı içtimaiyeden çekmiş. Elbette ve elbette, hikmet-i hükûmet ve kanun-u siyaset ve düstur-u adâlet bana ve benim gibi kardeşlerime ilişemez. Ve ilişen, herhalde ya evhamından, ya garazından veya inadından ilişir. (Şualar, 311-313)

Cumhuriyetin temel prensipleri

Cumhuriyet ki, adâlet ve meşveret ve kânunda inhisâr-ı kuvvetten ibârettir. On üç asır evvel Şeriat-ı Garra teessüs ettiğinden, ahkâmda

Avrupa'ya dilencilik etmek, dini İslâma büyük bir cinâyettir. Ve şimale müteveccihen namaz kılmak gibidir. Kuvvet kânunda olmalı. Yoksa istibdat tevzi olunmuş olur. hâkim ve âmir-i vicdanî olmalı. O da; mârifet-i tam ve medeniyet-i âmm veyâhut din-i İslâm namıyla olmalı. Yoksa istibdat daima hükümfermâ olacaktır.

İttifak hüddâdandır, hevâda ve heveste değil. İnsanlar hür oldular, ama yine abdullahtırlar. Her şey hür oldu. Şeriat da hürdür, meşrutiyet de. Mesâil-i Şeriâtı rüşvet vermeyeceğiz. Başkasının kusuru, insanın kusuruna senet ve özür olamaz. Yeis mâni-i her kemâldir. "Neme lâzım, başkası düşünsün" istibdadın yadigârıdır. Bu cümlelerin mâbeynini rabtedecek olan mukaddematı, Türkçe bilmediğim için mütâliinin fikirlerine havale ediyorum. (Hutbe-i Şamiye, 93)

Adalet-i Mahza, adalet-i izafiye meselesi

Adalet-i mahzâ ile adalet-i izafiyenin izahı şudur ki,

مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا ayetin mânâ-ı işârisiyle, bir mâsumun hakkı, bütün halk için dahi iptal edilmez. Bir fert dahi, umumun selâmeti için feda edilmez. Cenâb-ı Hakk'ın nazar-ı merhametinde hak haktır, küçüğüne büyüğüne bakılmaz. Küçük, büyük için iptal edilmez. Bir cemaatin selâmeti için, bir ferdin rızası bulunmadan, hayatı ve hakkı feda edilmez. Hamiyet namına, rızasıyla olsa, o başka meseledir.

Adalet-i izafiye ise, küllün selâmeti için cüz'ü feda eder. Cemaat için, ferdin hakkını nazara almaz. Ehvenüşşer diye bir nevi adalet-i izafiyeyi yapmaya çalışır. Fakat adalet-i mahzâ kabil-i tatbik ise, adalet-i izafiyeye gidilmez. Gidilse zulümdür.

İşte, İmam-ı Ali Radıyallahü Anh, adalet-i mahzâyı Şeyheyn zamanındaki gibi kabil-i tatbiktir deyip, hilâfet-i İslâmiyeyi o esas üzerine bina ediyordu. Mukabilleri ve muarızları ise, "Kabil-i tatbik değil; çok müşkülâtı var" diye, adalet-i izafiye üzerine içtihad etmişler. Tarihin gösterdiği sair esbab ise, hakikî sebep değil, bahanelerdir.

Mektubat, 56-57

Adalet-i mahzâ-yı Kur'âniye, bir mâsumun hayatını ve kanını, hattâ umum beşer için de olsa heder etmez. İkisi nazar-ı kudrette bir olduğu gibi, nazar-ı adalette de birdir. Hodgâmlıkla, öyle insan olur ki, ihtirasına mâni herzeyi, hattâ elinden gelirse dünyayı harap ve nev-i beşeri mahvetmek ister. (Mektubat, 459.)

Kanun önünde eşitlik ve adalet

Onuncusu: Adliye, adalet hakikati ve müracaat eden herkesin hukukunu bilâ-tefrik muhafazaya, sırf hak namına çalışmak vazifesi hükmettiğine binaendir ki, İmam-ı Ali (r.a.) hilâfeti zamanında bir Yahudi ile beraber mahkemede oturup muhakeme olmuşlar. Hem bir adliye reisi, bir memuru kanunca bir hırsızın elini kestiği vakit, o memurun o zâlim hırsıza hiddet ettiğini gördü, o dakikada o memuru azleyledi. Hem çok teessüf ederek dedi: "Şimdiye kadar adalet namına böyle hissiyatını karıştıranlar pek çok

İttifak hüddâdandır,
hevâda ve
heveste değil.
İnsanlar hür
oldular, ama yine
abdullahtırlar.
Yeis mâni-i her
kemâldir. "Neme
lâzım, başkası
düşünsün"
istibdadın
yadigârıdır.

zulmetmişler.”

Evet, “Hükm-ü kanunu icra etmekte o mahkûma acımasa da hiddet edemez; etse zâlim olur. Hattâ, kısas cezası da olsa, hiddetle katletse, bir nevi katil olur” diye, o hâkim-i âdil demiş.

İşte, madem mahkemede böyle hâlis ve garazsız bir hakikat hükme diyor. Üç mahkeme bizlere beraat verdiği ve bu milletin yüzde -bilseler, belki- doksanı, Nur talebelerinin zararsız olarak millete ve vatana menfaatli olduklarına pekçok emârelerle şehadet ettikleri halde, burada o mâsum ve teselliye ve adaletin iltifatına çok muhtaç Nur talebelerine karşı ihanetler ve gayet soğuk hiddetli muameleler yapılıyor. Biz her musibete ve ihanetlere karşı sabra ve tahammüle karar verdiğimizden, sükût edip Allah’a havale ederek, “Belki bunda da bir hayır var” dedik.

.....

(Lem’alar, 330-331.)

